

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za pouzdigo in napredek obrtništva Dravske banovine.

„OBRTNI VESTNIK“

izhaja tedensko in sicer vsak
petek ter stane:

celoletno Din 40°—
polletno Din 20°—
posamezna številka . . Din 1°—

Glasi „Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani“, „Splošne zveze obrtnih
zadrug v Mariboru“ in obrtnih društev Dravske banovine.

Uredništvo in upravljanje: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatisi dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XV. letnik.

V LJUBLJANI, dne 11. junija 1932.

Štev. 24.

Uredba o gospodarskih zbornicah

Naša zmaga je popolna. Zmagalo je trezno spoznanje.

Vprašanje gospodarskih zbornic v naši državi je po dolgi borbi, ki je tudi v naših krajih poskušala pridobiti pristaše za ločene zbornice, sedaj rešeno. Ministrski svet je sklenil, da bomo imeli odslej v državi 18 zbornic mesto dosedanjih 13. Odobrena je ustanovitev novih samostojnih obrtniških zbornic v Zagrebu, Sarajevu, Banjaluki, Skoplju in Osijeku. Popolnoma nova je med temi zbornica v Banjaluki.

Ljubljanska zbornica za TOI ostane kakor je bila doslej skupna zbornica za trgovino, obrt in industrijo. Nadalje ostanejo neizpremenjene kot so bile doslej, skupne zbornice v Novem Sadu, Vel. Bečkerku, Splitu, Dubrovniku in Podgorici. Tudi so ostale vse tri dosedanje zbornice v Beogradu. Mesto dosedanjih skupnih zbornic imamo sedaj naslednje ločene zbornice: Zagreb ima samostojno obrtniško ter trgovsko-obrtniško, nadalje Osijek isto, kakor tudi Sarajevo. Iz tega sledi, da so se delile samo tri zbornice, v ostalem je vse pri starem. Osnovanje obrtniške zbornice v Banjaluki odgovarja izpremenjeni administrativni razdelitvi države.

Posameznim zbornicam je možno ustanoviti si ekspoziture. Te pravice so se doslej poslužile te zbornice: Beograjska trgovska zbornica za ekspozituro v Nišu, istotako obrtna zbornica, nadalje sarajevska trgovsko-industrijska zbornica v Banjaluki (ki bo imela tako poleg svoje obrtne zbornice še ekspozituro) in zagrebška trgovsko-industrijska zbornica na Sušaku. Možno pa je ustanavljanje nadaljnjih ekspozitur, kar pa spada v kompetenco posameznih banskih uprav.

Plenarna seja Zbornice za TOI

V četrtek, dne 9. t. m. dop. se je pričela v sejni dvorani zbornice TOI plenarna seja pod predsedstvom g. Ivana Jelačina. Po konstataciji sklepčnosti je pozdravil zbornični predsednik načelnika trgovinskega oddelka banske uprave g. dr. Marna, dopisujočega člana zbornice g. dr. Frana Windischerja in je predlagal, da se pošlje g. ministru trgovine in industrije pozdravna brzojavka, dočim je osebno sporočil v imenu zbornice navzočemu poslancu in pomočniku trgovinskega ministra, generalnemu tajniku g. Mohoriću iskreno zahvalo za njegovo uspešno delovanje. Prešel je nato na naznanila in poročila predsedstva o delovanju zbornice. Iz obširnega in strokovnjško sestavljenega referata povzemamo, da je bilo delo zbornice veliko in da se je morala neprestano boriti za izboljšanje našega gospodarstva in njega zastopnikov. Pojavljale so se težkoče v domačem denarnem prometu zaradi neutemeljenega neupanja ljudi napram denarnim zavodom in težkoče v mednarodnem plačilnem prometu, vrh tega pa je ustvarjala težko stanje še nesmiselnost v bojazni za našo valuto. Posebno težak položaj zaznamujeta industrija in pa lesna stroka. Za svoj referat, h katerega koncu se je dotaknil še davčnih vprašanj, deviznih omejitev in samoupravnih financ, je žel splošno odobravanje.

Načrt novega zakona o pobijanju draginje

O načrtu novega zakona o pobijanju draginje in našem trgovstvu je poročal zbornični podpredsednik g. Konrad Elsbaecher. Novi zakon naj bi stopil namesto dosedanjega zakona o pobijanju draginje, življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije. Novi zakon sedaj veljavna določila znatno postruže, kar bi imelo za razvoj trgovine, obrti in industrije v naši državi težke ako ne katastrofalne posledice. Poleg drakonske zaporne in denarne kazni za kršitev določila glede označbe cen tako,

da jih vsakdo lahko vidi in razume, vsebuje načrt še novo strogo določilo, da se ima obsojencu odvzeti tudi vsa količina blaga, ki je bila predmet kazenskega dejanja in prodati v korist fonda za prehrano siromakov. Novo je tudi določilo, da velja ovraba zapriseženega pristojnega policijskega ali občinskega organa za poln dokaz o dejanju in krivici obtožene osebe. Preiskovanje in obsodba se sme izvršiti takoj na licu mesta. Načrt vsebuje tudi novo določilo, da so obsodbe z zaporom do 10 dni in denarne kazni do 1.000 Din takoj izvršne.

Gornja določila, je dejal poročevalec ob zaključku, so v nasprotju s temeljnimi načeli, na katerih mora sloneti vsaka pravna država. Tudi najhujšemu zločincu je dovoljena obramba pred sodnikom in proti obsodbi more vsak obsojenec, pa naj bo njegova krivda še tako dokazana, uporabiti pravne leke, ki so mu zajamčeni v vseh upravnih in kazenskih zakonih. Od tega osnovnega načela naj se sedaj ustvari izjemno stanje za trgovce, obrtnike in industrijce. Dvomim, da se more na podlagi kateregakoli zakona ukiniti najprimivnejšo pravico, ki jo ima vsak državljani, da se sme proti vsaki obtožbi braniti in proti vsaki obsodbi eventualno tudi pritožiti. Za trgovca, obrtnika in industrijca naj bi po načrtu novega zakona zadostovala ovraba občinskega organa, da se ga na licu mesta obsodi, da se mu zapleni in proda njegova lastnina ter njegovo ime javno ožigos, ne da bi imel niti pravico, da se proti temu brani in pritoži. Taka načela morajo kršiti sleherni čut pravčnosti in pomenijo pravo izjemno stanje in najtežje zapostavljanje čelga gospodarskega staleža. Zato se taka določila ne bi smela uzakoniti.

Izvršilne uredbe k obrtnem zakonu

Zbornični podpredsednik g. Engelbert Franchetti je poročal o predlogih za izvršilne uredbe k obrtnemu zakonu. Novi obrtni zakon, ki se je začel izvajati 9. marca vsebuje mnogo pooblastil ministrstva trgovine in industrije in banske upra-

ve za izdajo izvršilnih uredb. Doslej so izšle uredbe o prisilnih združenjih o mojstrskih preizkušnjah, o pomočniških izpitih, o ureditvi in vezanju tiskarskega obrta in pogrebnih zavodov na dovolilo. Ministrstvo je izdalo že osnutke važnih uredb tičečih se obrtništva, tako uredbe o izpraševanih komisijah za gradbene in elektrotehnične obrti in za vračunanje obiska strokovnih šol in tečajev v predpisano usposobljenostno dobo.

Zbornica je zavzela k osnutkom teh pravilnikov stališče in stavila konkretne predloge. Poročevalec opozarja na nujno potrebo preureditve obrta brivcev, frizerjev, vilarjev in manikerjev, dalje obrta pleskarjev, naplanih slikarjev, sobnih slikarjev, rokodelskih slikarjev, pozlačevalcev pohištva, ličilcev voz, fotografov, mesarjev, sedlarjev, voznih tapetnikov, izdelovalcev usnjene galanterije in knjigovozov. Nujno potrebna je tudi sprememba nanašajoča se na obrt trgovskih vrtnarjev, dalje vrstitev izdelovalcev mlinov med rokodelske obrti in vrstitev gradbene in elektrotehnične obrti med koncesionirane obrte. Glede olajšav za ženske obrte za naše kraje ne smejo prihajati v poštev izdelovalke ženskih klobukov ter šivilje ženskih in otroških oblik in perila.

Za odpiranje in zapiranje obratovalnic ob nedeljah je treba predpisati čim prej enotnost nedeljskega počitka, zlasti za one stroke, ki so na običnih zbrih zavzele stališče za obligatornost počitka. V tem pogledu daje povod za predlog zlasti vprašanje nedeljskega počitka v brivskih delavnicah. Končno je poročevalec še omenil, da se bodo morale pomočniške preizkušnje vršiti redno in uspešno le, če bodo imele zadruge potrebna sredstva. Zato predlaga, naj se dovolijo tudi za počitniške izpraševalne komisije izpitne takse.

O izvajanju predpisov o družnem davku je poročal g. Sirc.

Socijalno zavarovanje obrtnikov

(Poročilo zborničnega člana g. Rebeka Josipa v plenarni seji Zbornice za TOI dne 9. junija 1932.)

Med najvažnejše določbe novega zakona o obrtih spadajo prav gotovo določbe o socialnem zavarovanju obrtnikov. Sprejeli smo jih z velikim zadoščenjem zlasti slovenski obrtniki, saj je bilo to vprašanje skozi leta na dnevnem redu zborovanj in sestankov vseh naših organizacij.

Zahteva po obveznem zavarovanju obrtnikov ni nova. Vemo, da je bil že leta 1908. in kasneje 1911. bivšemu avstrijskemu parlamentu predložen načrt zakona o obveznem starostnem zavarovanju obrtnikov, ki pa je bil zaradi znanega junktuma, po katerem je bila uvedba obrtniškega zavarovanja vezana na uveljavljenje starostnega zavarovanja delavcev, že od vsega začetka obsojen na smrt. Toda še pred tem, že v 90 letih prejšnjega stoletja se je tako v obrtniških, kakor v strokovnih krogih to vprašanje podrobno proučevalo in o njem razpravljalo, dasi do uvedbe obveznega obrtniškega zavarovanja tudi tam doslej še ni prišlo.

Povojne razmere, ki so tudi obrtništvo občutno prizadele, mogoče občutneje kot katerikoli drugi stan, so izzvale v vseh obrtniških vrstah spontano in enodušno zahtevo po obveznem socialnem zavarovanju. Postopna industrijalizacija naše države je odvzela malemu obrtniku dokaj polja udejstvovanja in splošno obubožanje najširših konsumentskih slojev, je prizadelo baš malega obrtnika v najtežji meri. Naročila so se skrbila na najnujnejše in obrtnik, ki je odvisen samo od dohodkov iz svojega obrta, vodi danes v resnici hudo borbo za obstoj. Z delom svojih rok preživlja sebe in svojo družino iz dneva v dan in če ga pri njegovem delu doleti nesreča, da postane bolan ali onemogel, je navedno izročen na milost in nemilost svoje okolice ali občine, saj nima danes obrtnik niti prihrankov, niti rezerv, da bi kril bolniške stroške, odnosno nadomestil odpadek zaslužka v boleznih ali nesreči, kaj še, da bi si prihranil sredstva za svojo oskrbo v starosti. V primerih težkih življenjskih kriz je danes usoda obrtnika in obrtnikove družine mnogo težja, kot je usoda njegovega zavarovanega pomočnika.

Radi velike važnosti in pomena obrtniškega stanja za gospodarski, socialni in kulturni napredek vsakega naroda, radi velike vloge, ki jo igra obrtništvo ne samo kot važen produkcijski faktor v gospodarstvu, ampak tudi kot številni srednji sloj v socialnem in kulturnem življenju vsakega naroda, narekujejo že smotrni državno-politični interesi vsaki državi nujno dolžnost, da se briga ne samo za strokovni napredek in razvoj obrtniškega stanja, ne samo, da mu zagotovi eksistenco z ustvarjanjem možnosti zaslužka, ampak še v večji meri, da mu zagotovi njegov življenjski obstoj v primerih najtežjih kriz, ki ga lahko zadenejo z boleznijo, nesrečo, onemoglostjo in ob smrti.

Naša mlada nacionalna država je pokazala, da se dobro zaveda važnosti, ki jo ima obrtniški stan za narod in državo in je z uzakonitvijo novega obrtnega zakona dala lep primer, ki je bil pohvalno zabeležen tudi v drugih gospodarsko bolj naprednih in kulturnejših državah.

Novi zakon o obrtih počlašča v § 384 ministra za trgovino in industrijo, da predpiše v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje ter po zaslišanju zbornice v dveh letih uredbo o organizaciji, načinu in pogojih zavarovanja članov združb zoper bolezen, za onemoglost, starost, smrt in zoper nezgode. Ko se ta uredba razglasi, morajo združbe izvesti zavarovanje. Tako zavarovanje se izvede za področje ene ali več banovin. Ko se zavarovanje izvede, morajo vsi rokodelci dotične banovine zavarovalni prispevek plačevati. Za zavarovanje se sme ustanoviti skupen sklad ali v okviru obstoječih zavodov ali kreditnih ustanov za področje ene ali več banovin.

Kakor vidimo, določa zakon zgolj obveznost zavarovanja, prepušča pa posebni uredbi določitev organizacije, načina in pogojev zavarovanja. Ta uredba se mora izdati v dveh letih po razglasitvi zakona, torej najkasneje do 9. novembra 1934. leta. Z zakonskim določilom je v celoti ustrezno naši zahtevi po obveznosti zavarovanja. Obveznost zavarovanja bo veljala za vse obrtnike brez izjeme. Čim bo izdan komu obrtni list, bo dotični avtomatično obenem že zavarovan za vse v zakonu navedene panoge in bo moral tudi plačevati zavarovalne prispevke. Z zakonskim določilom nam je tudi ustrezno v tem oziru, da prepušča zakon organizacijo, način in pogoje zavarovanja posebni uredbi, nadalje, da dovoli zakon, da se zavarovanje izvede za področje ene ali več banovin in da se sme ustanoviti skupen sklad ločeno v okviru obstoječih podobnih zavodov za področje ene ali več banovin.

Uspehi zavarovanja so v veliki meri odvisni od njegove organizacije. Zato je potrebno, da se že sedaj podrobneje proučijo vse vprašanja, ki jih bo treba urediti potem uredbe. Zaslišati bo treba v tem oziru vse organizacije, da bo obrtniško zavarovanje v resnici tako, kakor bo najbolj odgovarjalo potrebam in zahtevam obrtništva.

Kar se tiče organizacije same, mislim da govorim v imenu vseh, ako že danes določno zahtevam, da mora biti obrtniško zavarovanje popolnoma ločeno od delavskega zavarovanja. V tem oziru so se jasno in brezpogojno izjavile že vse obrtniške organizacije. Potrebe obrtništva in zahteve napram zavarovanju so kvalitativno in kvantitativno popolnoma drugačne od onih delavstva. Tudi imamo s sedanjo centralistično organizacijo delavskega zavarovanja tako slabe izkušnje, da moramo vsako oslonitev na organizacijo delavskega zavarovanja brezpogojno odkloniti.

Tudi glede druge določbe, ki nam dovoljuje, da sami odločamo o tem, ali naj se izvede zavarovanje za področje ene ali več banovin, smo si že danes na jasnem, da naj se zgradi na teritoriju naše banovine samostojna zavarovalna organizacija. Potrebe in prilike, pa tudi zahteve napram socialnemu zavarovanju, so v raznih pokrajinah različne, pa je zato tudi utemeljeno, da bodi pripuščeno nam samim, odločati o usodi svojega zavarovanja, ne da bi bili glede tega v kateremkoli oziru odvisni od drugih. Sami bomo morali plačevati prispevke, zato naj nam bo tudi prepuščeno, da sami odločamo, kako uporabiti te prispevke, kako plodonosno vložiti eventualne prebitke, kakor bomo morali sami nositi tudi odgovornost za eventualne primanjkljaje. Dravska banovina nudi i po številu obrtništva i po svoji teritorialni zaokroženosti v vsakem oziru zadostno bazo, na kateri se bo mogla

zgraditi samostojna organizacija obrtniških mojstrov, ki bi mogla prav dobro uspevati, zlasti če jo zgradimo skupno s trgovci. Taka organizacija, zgrajena na ožjem teritoriju naše banovine, bo prav gotovo bolj enostavna, bolj prožna, in tudi cenejša kot je centralistična organizacija delavskega zavarovanja, ki je prav radi tega, ker obsega območje vse države, v svoji obširnosti prekompleksirana, neokretna in ne more posloovati tako, kakor more organizacija, zgrajena na manjšem teritoriju. Iz zavarovalno-tehničnih ozirov ni nikakih pomislekov proti taki samostojni organizaciji, saj vidimo, da se razvijajo razni privatni zavarovalni zavodi, zgrajeni na komercialnih principih, s prav neznatnim številom članstva, uspešno in dobičkanosno.

Glede organizacije zavarovanja smo si torej na janem, da bodi naše zavarovanje organizirano samostojno za področje Dravske banovine.

Težje bo odločiti glede drugih vprašanj, o katerih si pa bomo morali biti tudi na jasnem, še predno se začne sestavljati uredba, da nas dogodki ne prehitijo in da ne dobimo uredbe, ki naših želj in zahtev ne bi upoštevala. Smatram zato za potrebno, da se zaslusijo vse naše organizacije predvsem o naslednjih glavnih vprašanjih:

Zakon predpisuje za vsakega obrtnika obvezno zavarovanje za bolezen, onemoglost, starost, smrt in zoper neizgode. Zakon torej ne dopušča izbire, katera panoga zavarovanja naj se uvede, bodisi bolniška ali neizgoda, ali starostna, ampak predpisuje obveznost uvedbe vseh panog.

Vprašanje zavarovanja je prvovrstnega finančnega značaja in v tem oziru moramo skrbeti za to, da nam ne bo naše zavarovanje zlasti v sedanjih težkih časih naložilo bremena, ki jih ne bomo zmogli. Dasi predpisuje zakon obvezno uvedbo vseh ravno kar navedenih panog, mislim, da nam bo mogoče doseči, da se bodo uvažale posamezne panoge zavarovanja postopno ena za drugo in ne hkrati vse. Po mojem mnenju bo tak predlog utemeljen že radi tega, ker je iz tehničnih ozirov potrebno, da organiziramo in izvedemo najprej eno panogo in da šele potem, ko bo ena panoga že izvedena, pristopimo k izvajanju druge in tretje panoge, dokler si ne zgradimo celotne stavbe socialnega zavarovanja.

V predvojnem času je stala pri vprašanju socialnega zavarovanja obrtnikov v sprednjem zahteva po starostnem zavarovanju, dočim vidimo, da je večina naših organizacij podpirala predvsem potrebo uvedbe bolniškega zavarovanja. Ta preokret v zahtevah je popolnoma razumljiv, zakaj obrtništvo se je v povojnih težkih časih tako sproletariziralo, da nima posamezni obrtnik niti zadostnih sredstev za kritje stroškov, ki mu jih povzroča bolezen. Zato vidimo, da je tudi v zakonu na prvem mestu navedeno bolniško zavarovanje.

Za ureditev te panoge zavarovanja je predvsem važna načelno vprašanje, ali naj bodo prispevki in dajatve enaki za vse obrtnike, ali naj se določijo dva, tri, ali več razredov, po katerih naj bi se plačali prispevki in po katerih naj bi se ravna tudi dajatve v primerih bolezni. Pri delavskem zavarovanju so uvrščeni delavci v mezdne razrede po povprečni zavarovalni mezdi. Pri zavarovanju samojnih mojstrov take razvrstitve ne bo mogoče izvesti in bi bilo treba tu najti drug kriterij (davčna moč, število zaposlenih pomočnikov ali drugo), po katerem bi se razvrstilo obrtnike v razne razrede ali pa naj se v uredbi prepušti posamezniku, da se sme po svoji prosti volji prijaviti v ta ali oni razred. Kakor bi bila razvrstitve obrtnikov priporočljiva zato, da bo vsakemu omogočeno, da si z višjimi prispevki zagotovi tudi višje dajatve, bi imela taka razvrstitve z druge strani neugodno posledico, da bi moglo med obrtniki ustvariti nerazpoloženje, ker bi se na ta način delale razlike med premožnejšimi in šibkejšimi obrtniki.

Tudi je velike važnosti vprašanje, kakšne dajatve se nudijo zavarovanim članom, ali naj se poleg zdravniške pomoči, zdravljenja v bolnicah in sanatorijih nudi zavarovanim članom tudi dnevna hranarina, kakor je to pri delavskem zavarovanju. Ali naj se dovoli prosta izbira zdravnikov? Ali naj se nudi lečenje v bolnicah v III. ali I. razredu, o čem v sanatorijih? Važno so vsa ta vprašanja, ker so od rešitve tega vprašanja odvisna bremena, ki jih moramo prevzeti z uvedbo zavarovanja. Po mojem mnenju je potrebno, da o tem potanjko razpravljajo vse naše organizacije, ki bodo znale najzanesljiveje tolmčiti želje in zahteve naših mojstrov.

Pri neizgodi zavarovanju bo velike važnosti tudi vprašanje, kako kriti neizgode rente, ali na podlagi kapitalnega kritja ali na podlagi vsakoletne porazdelitve. Tudi to vprašanje je velike načelne važnosti, saj vemo, da nam kapitalno kritje pri delavskem zavarovanju odvzema v težkem času prevelike vsote in so naše organizacije že ponovno zahtevale, da se pri delavskem zavarovanju uvede namesto kapitalnega kritja kombinirani sistem med kapitalnim kritjem in porazdelitvijo izdatkov za rente.

Velike važnosti pri neizgodi zavarovanju je vprašanje karencne dobe, t. j. po kolikih prispevnih mesecih naj ima zavarovani član v primeru neizgode pravico do neizgode rente. Čehoslovaški zakon predvideva tu 3 letno karencno dobo in ima potemtakem obrtnik že po 3 letih zavarovanja pravico do neizgode rente, katere visokost je odvisna od odstotka dela ne-

zmožnosti in od dobe zavarovanja. To so pa vprašanja zavarovalne matematike, ki zahtevajo podrobnih kalkulacij stroškovnjakov, preden moremo govoriti bodisi o prispevnih bodisi o rentah.

Prav tako važno je načelno vprašanje, s kolikimi leti naj dobi obrtnik pravico do starostne rente. Skoro vsi moderni zavarovalni zakoni predvidevajo tako pravico pri 65 letu starosti, ne glede na delazmožnost zavarovanca. Upoštevati moramo pa pri tem, da postanejo mnogi obrtniki samostojni šele v poznih letih. Starostna renta bo odvisna ne samo od višine prispevkov, ampak tudi od števila prispevnih let. Nastane zato vprašanje, ali naj se da posameznim zavarovancem možnost, da si z višjimi prispevki zasigurova višjo starostno rento in da se da prilika vsakemu, ki je postal samostojen šele v poznih letih, da si odkupi leta na račun starostnega zavarovanja. Kakor morejo nastati pomisleki pri dolgotrajnih raznih kategorij obrtnikov pri bolniškem zavarovanju, morajo naravno postojati tudi pomisleki tudi pri starostnem zavarovanju. Po mojem mnenju pa taki pomisleki pri starostnem zavarovanju niso upravičeni in bi bilo umestno in priporočljivo, da se vsakemu obrtniku omogoči, da si z višjimi prispevki zasigurova tudi višjo starostno rento.

V gornjem sem nanizal najvažnejša vprašanja, od katerih odločitve bo v glavnem odvisen finančni efekt našega zavarovanja. Dasi bo treba prepuštili detajle za izvedbo zavarovanja zavarovalnim matematikom, moramo vendarle sami odločiti o gornjih vprašanjih, ki predstavljajo glavno bazo, na kateri si gradimo svoje zavarovanje in od rešitve katerih je odvisen uspeh in razvoj zavarovanja.

Ako ni ugovorov in pripomb s strani gg. zborničnih članov predlagam, da blagovoli vsaka zbornica skleniti, da se glede gornjih vprašanj že sedaj izvede pismena anketa, da si bomo, ko se bo pripravljala uredba, na jasno in na jasnejše momente, ki jih bo treba upoštevati pri sestavi uredbe. V mnogih naših organizacijah se je o tem že razpravljalo, potrebno pa je da se zaslusijo vse, tudi one, ki o podrobnosti izvedbe zavarovanja še niso razpravljale.

Sledilo je poročilo g. Čeha o trgovcih in novih trošarinskih predpisih.

Huda kriza premogovne industrije

O hudi krizi v premogovni industriji je podal zanimivo poročilo generalni ravnatelj TPD g. Skubec.

Vloga in vpliv premogovne industrije naše banovine na celokupno gospodarstvo je izredno velik. Baš ta industrija preživlja sedaj težko krizo. Radi nazadovanja produkcije tripijo ne samo podjetja in delavstvo, temveč celokupna obrt, trgovina, denarni zavodi in finance.

Predavatelj je navedel nato najvažnejše vzroke nazadovanja premogovne produkcije. Še l. 1929. je dala Slovenija 40 odstotkov celokupne produkcije premoga v Jugoslaviji, l. 1931. pa le še 31 odstotkov. V približno enakem razmerju so se znižale državne dobave iz naših rudnikov in znašajo za 440.000 ton manj kot l. 1929.

Resolucija.

Predlagal je, da se v svrhu izboljšanja stanja dostavi na vsa kompetentna mesta naslednja resolucija:

Z ozirom na občutno in stalno nazadovanje premogovne proizvodnje dravske banovine, s katerim niso težko prizadeta samo premogovna podjetja in rudarsko delavstvo, temveč vsa ostala industrija, obrt, trgovina, denarni zavodi in javne finance.

Z ozirom na dejstvo, da padanje proizvodnje ni samo posledica zmanjšane porabe premoga in v sled gospodarske krize, temveč je povečano vsled tarifne politike državnih železnic, pretirane obremenitve s javnimi in socialnimi dajatvami, neovrnega uvoza inozemskega premoga in drugih pogonskih sredstev, končno pa zlasti in vsled neopravičenega privilegiranja državnih rudnikov in zapostavljanja premogovnih podjetij banovine pri javnih dobavah predvsem železnih.

Zbornica za TOI apelira v interesu celokupnega gospodarstva banovine na vse njene gospodarske in politične predstavnike, da z aktivnim vplivom podpre zahtevo premogovne industrije za enakopravnim in pravičnim upoštevanjem.

Samostojni predlogi

Decentralizacija delavskega zavarovanja

Zbornični podpredsednik g. Engelbert Franchetti je stavil samostojen predlog glede decentralizacije delavskega zavarovanja. Njegov predlog se glasi:

Vse naše gospodarske organizacije in korporacije zahtevajo že leta decentralizacijo delavskega zavarovanja. Ta zahteva se ponavlja že od prvih začetkov izvajanja delavskega zavarovanja, ko je že prva praksa pokazala, da do skrajnosti

izveden centralizem v organizaciji tega zavarovanja ni koristen niti interesen, niti zavarovanju samemu. Enotna organizacija, ki obsega vso državo, je postala vse prekompleksirana, preokorna in skrajno birokratična. Taka organizacija je ubila tudi vsak interes naš vseh na usodi zavarovanja in če danes čujemo pritožbe proti zavarovanju, so to pritožbe ne proti zavarovanju samemu, ampak proti načinu, kako se izvaja. Brez vsakih pomislekov smem trditi, da v naših vrstah ni načelnih nasprotnikov socialnega zavarovanja. Vsi smo prepričani o potrebi socialnega zavarovanja, ki naj zasigurova našim delavcem eksistenco v primerih neizgode in ki naj obolelim delavcem nudi pomoč, da se zdravi vrnejo na svoje delo. Prav gotovo ni med nami, tudi če so socialna bremena visoka in ogrožajo danes celo eksistenco mnogih obrtnikov, nobenega, ki bi zahteval demontažo zavarovanja. Vse pritožbe gredo le za to, da se uprava zavarovanja decentralizira po načelih popolne stvarne in teritorialne avtonomije po banovinah. Z izvedbo zahtevane decentralizacije bo postala vsa uprava zavarovanja mnogo enostavnejša, bolj gibčna in se bo dala mnogo bolj prilagoditi potrebam zavarovanja in željam interesentov. Da bo taka uprava tudi mnogo cenejša, o tem ni dvoma. Naša banovina nudi zadostno bazo, na kateri bi moglo zavarovanje samostojnim nosilcem vseh panog zavarovanja dobro uspevati. Tudi v drugih banovinah ne bi bilo v tem oziru nobenih težav. Pa če bi se smatralo za potrebno in koristno, bi se moglo v te svrhe združiti dve ali več banovin v eno zavarovalno enoto. Taka organizacija zavarovanja bi omogočila ožji kontakt z interesi, vzbudila bi večje zanimanje do zavarovanja in s tem bi se zavarovanje samo tudi populariziralo. Prav ta odtujitev uprave zavarovanja od interesentov škoduje v največji meri zavarovanju samemu. Lokalnim faktorjem je treba prepuščati pri socialnem zavarovanju najširšo pravico samoodločevanja, pravico inicijativnosti in najširšo možnost udejstvovanja. Omogočiti jim je neposreden vpliv na upravo in prepuščati, da sami odločajo o prispevnih in o načinu uporabe prispevkov. Le s pritegnitvijo lokalnih faktorjev k sodelovanju se bo prenesla odgovornost za usodo zavarovanja na interese same in s tem se bo vzbudil tudi interes in ljubezen do zavarovanja.

Naše korporacije in organizacije pošiljajo od svojih sestankov in shodov konstantno resolucije, v katerih se poudarja gornja utemeljena zahteva, pa je po mojem mnenju prav sedaj, ko vodi resor ministarstva za socialno politiko naš rojak g. minister Ivan Pucelj, ugodna prilika, da se pošlje z naše plenarne seje g. ministru ponovno spomenica s predlogom, da se čimprej izvede reorganizacija zavarovanja po načelih najširše avtonomije po banovinah.

Elektrifikacija dravske banovine

Zbornični član g. Josip Rebek je stavil samostojen predlog glede elektrifikacije dravske banovine, glaseč se:

V zadnjem času je stopil v resno razpravo problem elektrifikacije dravske banovine. Mi vsi se dobro zavedamo važnosti tega vprašanja, kajti od dobre njegove rešitve je odvisen ves gospodarski napredek naše obrti in industrije. Vrše se tudi razna pogajanja med banovino in prizadetimi občinami, ki proizvajajo večjo množino električne struje. Čujejo se tudi glasovi, kdo naj izvede širokopotezne načrte elektrifikacije naše dežele, ki je na svojih vodnih silah in svojem prirodnem bogastvu premoga toliko bogata. V ospredje stopa odločitev, ali naj izvede to banovina ali privatni kapital?

V kolikor bolj bi bilo želeto, da se tega problema loti banovina, smatram, da je baš sedaj resen čas, da se to vprašanje čimprej razčisti. Vsled tega je tudi sodelovanje naše zbornice velike važnosti, osobito na pospeševanje in razvoj naše obrtnosti. V tem primeru si dovoljujem tudi staviti nastopni samostojni predlog:

Visoka zbornica skleni, da se posveti temu vprašanju največja važnost in pozornost ter naj se izposluje pri merodajnih činiteljih, da dobi tudi Zavod PO pri Zbornici TOI svoje zastopstvo v odboru, pri katerem se razpravlja o elektrifikaciji dravske banovine.

Prepoved izvrševanja del za javnost po kaznilnicah

Zbornični član g. Josip Rebek je stavil samostojen predlog glede prepovedi izvrševanja del za javnost po državnih kaznilnicah in privatnih zavodih. Predlog se glasi:

Visoka zbornica! Kal velike gospodarske depresije našega obrtništva leži v preobširnem šušmarstvu in fušarstvu. Dobili smo novi zakon o obrti, ki s svojimi določili opredeljuje upravičenost obratovanja in ima tudi ostre kazni za šušmarstvo. Obrtništvo se zaveda važnosti teh določil in pomena zakona kot takega ter priča, da bodo merodajne oblasti v vsakem oziru postopale točno po zakonu, ki ni morda postavljen, da se samo obrtnik ravna po njem, temveč veljajo določila zakona tudi za vse, ki vrše prestopke, a niso obrtniki.

Poleg mnogostevilnih privatnih šušmarjev smo pa v poslednji dobi ugotovili tudi

šušmarstvo državne kaznilnice in privatnih učnih zavodov.

Ljubljanska kaznilnica ima za svojo potrebo urejene obrtne delavnice, krojaške, čevljarke, ključavničarske in mizarске stroke, da celo tovarna metla je ustanovljena v njenem poslopiu.

Nimamo prav nič proti temu, če vrši v teh delavnicah rokodelska dela za svojo potrebo, saj ji celo novi zakon o obrti to točno dovoljuje v členu 1 točka 8. Da pa se vrše razna dela kaznjencev pri privatnikih, tega pa zakon nikjer ne dopušča.

Imamo mnogo dokazov na razpolago, kjer se je ugotovilo, da delo vrši kaznilnica po kaznjencih. Celotno daleč si uprava dovoljuje, da prevzema rokodelska dela na celih stavbah, kot je primer pri novi zgradbi vile univ. docenta in ing. Crtomila Nacodeta v Ljubljani.

Pri tej vili so kaznjenci izvršili vsa ključavničarska in soboslikarska dela. Za ostale rokodelske stroke je pa tudi to javno šušmarstvo tako razpaseno, da se upravičeno dviga nevolja in obup poštenega rokodelca. Slične primere imamo ugotovljene pri zavodu na Rakovniku poleg Ljubljane.

Obrtnik kot davkoplačevalec vsled tega upravičeno zahteva, da se taki kršitvi zakonskih določil naredi energičen konec, kršitvi pa po zakonu kaznujejo.

Visoki zbornici

predlagam,

da skleni podvzeti vse korake pri obrtni oblasti in upravnih kaznilnicah ter zavoda na Rakovniku, da se izvrševanje javnih rokodelskih del po kaznilnicah in privatnih učnih zavodih prepove in zabrani ter popolnoma ukine.

Pobijanje šušmarstva

Nujni predlog obrtnega odseka glede pobijanja šušmarstva (poročava se zbornični član Ivan Vrečar). Nelegalno obratovanje, ki dela osebito malemu obrtniškemu ogromno škodo, se kljub vsem odredbam, ki jih je izdala na intervencijo zbornice in obrtniških organizacij kr. banska uprava, noče omejiti. Eden glavnih vzrokov temu je, da se razlagajo šušmarjem vse ureditve globe, ali pa se po kratkem zaslišanju ovađenca in ugotovitvah po orožništvu preračuna vpoštevajo izgovori na socialno in gospodarsko slab položaj šušmarja. Da se nelegalno obratovanje omeji predlagam: zbornica naj pokrene potrebne korake, da kr. banska uprava izda vsem podrejenim obrtnim oblastvom nalog, da naj pri zasledovanju šušmarstva postopajo čim strožje in osobito našlajo znatne kazni, zvezane redno tudi z odvzemom orožja ovađenca.

G. Zadravec je stavil predlog glede izterjatve davčnih zaostankov, glede uvrstitve obrtnikov v drugo skupino, glede novih železniških tarif in da se zopet uvede ukinitvi vagon III. razreda na progi Prager-sko-Kotliba.

Nato je stavil inž. Joško Kobi štiri predloge, med drugim glede razdelitve produkcije lesne industrije itd.

Po sprejetju še cele vrste samostojnih predlogov je predsednik g. Jelačin ob 12.30 zaključil sejo.

Inflacije ne bo

Od društva bančnih zavodov Dravske banovine smo prejeli: »G. minister financ je 4. t. m. sprejel predsednika Društva bančnih zavodov Dravske banovine generalnega ravnatelja dr. Ivana Slokarja ter mu pri tej prilici odločno izjavil, da je bojazen pred inflacijo v Jugoslaviji brez vsake podlage. Kraljevska vlada inflacije niti v najmanjšem obsegu ne bo dopustila in bo brezpogojno držala dinarsko valuto na mednarodni vrednosti, ki odgovarja kritju v zlatu in devizah, predvidenemu v zakonu o denarju. Ob enem je g. minister pooblastil g. predsednika dr. Slokarja, da sme to njegovo izjavo vsakomur sporočiti in tudi objaviti. — Ta najodličnejša izjava g. ministra financ je zelo dragocena in bo obvarovala veliko število ljudi pred občutno izgubo, kakršno so že pretrpeli tisti, ki so iz same bojazni pred inflacijo plačevali za nepremičnine in drugo blago visoko pretirane cene.«

Borze

LJUBLJANSKA BORZA

Devize: Amsterdam 2274.82 — 2286.18, Berlin 1328.47 — 1339.27, Bruselj 782.95 do 786.89, Curih 1097.35 — 1102.85, New York ček 5590.88 — 5619.14, Pariz 221.28 — 222.40, Praga 166.45 — 167.81, Trst 287.57 — 289.97.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih: Beograd 9.05, Pariz 20.165, London 18.82, New York 511.50, Bruselj 71.35, Milan 26.25, Madrid 42.25, Amsterdam 207.20, Berlin 121.20, Sofija 8.71, Praga 15.17, Varšava 57.35, Bukarešta 8.06.

Kaj je novega?

Češkoslovaško odlikovanje ministra dr. Kramerja. Češkoslovaški poslanik v Beogradu je posetil ministra za trgovino in industrijo g. dr. Kramerja in mu izročil red belega leva I. stopnje, s katerim ga je odlikoval predsednik češkoslovaške republike za državljanske zasluge.

Lozanska konferenca. Trdi se, da bodo sprejeti naslednji sklepi: 1. moratorij za politične dolgeve (reparacije in vojne dolgeve), dočim naj bi se končna odločitev v tem vprašanju v smislu priporočil bazelskega odbora strokovnjakov prepuščala bodočnosti; 2. upoštevanje stališča in položaja Zedinjenih držav bo lozanska konferenca, ne da bi čakala na sklepe razorožitvene konference, sklenila prostovoljno znižanje izdatkov za vojaštvo; 3. v svrhu podpore podunavskim državam bo konferenca najbrž zopet začela razpravo o Tardieujevem načrtu in ga primerno razširila. To so seveda samo domnevanja.

Pravilnik za osnivanje prisilnih združb. V ministrstvu trgovine in industrije je bil podpisan pravilnik za osnivanje prisilnih združb v smislu določil zakona o obrtnih. Po tem pravilniku bo dovoljeno poedinim pogostiteljskim (kavarne, restavracije itd.) skupinam, da snujejo lastne strokovne združbe, česar prejšnja rešitev ni predvidevala.

Gospodarska kriza in sredstva za odpomč. O tem prečnem vprašanju so razpravljali tudi jugoslovenski inženjerji na zborovanju v Sarajevu. Kot odpomč proti nji so zahtevali od države izvedbo javnih del, kar je veliko bolje kot zbiranje darov za brezposelne.

Zunanja trgovina jugoslavije v odstotkih. V prvem letošnjem četrtletju je šlo po vrednosti iz Jugoslavije v Italijo 29,92% vsega jugoslovanskega izvoza; 20,56% je šlo v Avstrijo, 10,86 odstotkov v Nemčijo, dočim so ostale druge države pod 10 odstotki. Uvozila je pa Jugoslavija 17,84 odstotkov iz Češkoslovaške, 17,51% iz Nemčije, 12,99 odstotkov iz Italije in 11,61 odstotkov iz Avstrije.

Vprašanja na svetovni gospodarski konferenci. Avgusta meseca t. l. se bo sestala svetovna gospodarska konferenca; v ospredju bodo vprašanja: 1. vprašanje mednarodne denarne izmenjave; 2. vprašanje zlatega standarda; 3. vprašanje zopetne vpeljave srebra kot valutne kovine.

Ljubljana slavi... V sredo je preteklo petdeset let, odkar je Ljubljana dobila prvega slovenskega župana, ki je zahteval biti zaprisežen v slovenskem jeziku in je tudi v uradno poslovanje vpeljal slovenski jezik. Kot uvod v to proslavo je bila prirejena še živčemu prvemu slovenskemu županu — častiljivemu starčku g. P. Grasselliju podoknica, pri kateri so bila poleg naših vrlih gasilcev in pevcev navzoča skoraj vsa društva po svojih zastopnikih.

Prihod francoskih bojnikov v Ljubljano. V dnevih 13. do 16. junija se bo mudila v naši sredi skupina 40 do 50 bivših francoskih bojnikov s solunske fronte s svojimi soprogami in člani svojih družin. Ljubljana se pripravlja k svečanemu sprejemu.

Nazadovanje brezposelnosti. Brezposelnost v Ljubljani, Mariboru in Celju počasi, vendar stalno nazaduje.

Gradba ceste Ljubljana — Litija — Radeče. Ministrski svet je odobril, da sme banska uprava dravske banovine najeti posojilo v višini 14 milijonov dinarjev proti primerni obrestni meri in dvajsetletni amortizaciji za gradbo te ceste.

Tvrdka čevljev Popper v Chrudimu na Češkem poroča o nalahnem poživljanju; do veljave prihaja zopet ročno delo.

Iz organizacij

Seja Zadruga usnarjev za dravsko banovino. 8. t. m. se je vršila v hotelu »Strukelj« v Ljubljani druga seja zadruge pod načelnikom g. Pollakom. Zadruge je razpravljala o raznih pereh vprašanjih svoje stroke. Iz poročila načelnika je povzeto, da zadruga uspešno deluje, da šteje okrog 100 članov, ki članarino redno plačujejo, vendar pa nekaj članov še ni vpisanih pri zadrugi, čeprav je ta ukrenila vse korake pri sreskih načelnostih, da jih izločijo in predajo zadrugi. Sprejetih je bilo več predlogov, med temi tudi predlog, da se bo vršila prihodnja seja v Mariboru. Po končani seji si je odbor ogledal velesejem.

Seja obrtnega odseka Zbornice za TOI

V zvezi s plenarno sejo Zbornice za TOI se je vršila 8. t. m. popoldne seja obrtnega odseka zbornice, na katerem se je med drugim razpravljalo o ustanovitvi okrožnih odborov kot prisilnih organizacij obrtniških zadrug (združenj) v smislu novega obrtnega zakona. V Sloveniji bodo ustanovljeni štiri okrožni odbori, in sicer v Ljubljani, v Mariboru, v Celju in v Novem mestu. Obrtni odsek je na svoji seji imenoval začasne odbore teh okrožnih odborov, ki imajo različno število članov, pri čemer se je upoštevala potreba, da so zastopane po možnosti vse stroke in tudi vsi srezji. **Za predsednika okrožnega odbora v Ljubljani je bil imenovan gospod Filip Pristou, črkoslikarski mojster in za podpredsednika g. Fr. Igljč, krojaški mojster; za predsednika okrožnega odbora v Mariboru g. Fran Bureš, urarski mojster, in za podpredsednika g. Mihael Vahtar, knjigoveški mojster; za predsednika okrožnega odbora v Celju g. Miloš Holnjec, kleparski mojster, in za podpredsednika g. Josip Kirbiš, pekovski mojster; končno za predsednika okrožnega odbora v Novem mestu g. Matko Malovič, mizarski mojster, in za podpredsednika g. Josip Klemenčič, pečar in keramik.** Obrtni odsek je nadalje odobril enotna pravila za obrtna združenja (zadruga) v smislu uredbe, ki jo je izdal trgovinski minister.

V razpravo so prišle tudi komisije za mojstrske preizkušnje. Banska uprava je imenovala predsednika in namestnike teh komisij pri Zbornici za TOI. **Za predsednika vseh komisij je bil imenovan zbornični tajnik dr. Josip Pretnar, za namestnike pa so bili imenovani: zbornični adjunkt dr. Jurij Koce, tajnik banke uprave g. Fran Sink, zadrugi komisar v Mariboru g. Ignac Založnik in komisar mestnega načelstva v Celju g. Josip Pogačnik.** Te komisije bodo poslovale v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu. Obrtni odsek zbornice je glede na to imenovanje izvolil člane posameznih komisij za razne stroke v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu.

Otvoritev XII. ljubljanskega velesejma

Ob navzočnosti najodličnejših predstavnikov našega javnega življenja in gospodarskih krogov je bil pod visokim pokroviteljstvom **Ni. Vel. kralja** po zastopniku div. generalu **Bogoljubu Iliću** otvorjen dne 4. t. m. slovesno XII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem. Temu gospodarsko pomembnemu dogodku so prisostvovali tudi minister za trgovino in industrijo, **dr. Kramer**, minister socialne politike **g. Ivan Pucelj**, načelnik industrijskega oddelka trgovinskega ministrstva **dr. Milan Lazarevič**, predsednik uprave za zaščito industrijske svojine **g. Janko Šuman**, poljski poslanik in pooblaščen minister **dr. Günther-Schwarzbürg** in drugi.

Odlične goste je pozdravil predsednik velesejma **g. Fran Bonač**. V svojem pozdravnem govoru je omenjal, da je ta velesejem, dasi v znamenju občutne gospodarske krize, viden znak naše vztrajnosti in složnega gospodarskega dela. Spomnil pa se je tudi v govoru republike Poljske, ki je uvidevši potrebo gospodarskega zblizanja z nami, priredila na letošnjem velesejmu po inicijativi svojega poslanika in ministra, svoj lastni oddelek.

Za njim je povzel besedo in otvoril velesejem minister za trgovino in industrijo **g. dr. Albert Kramer**. Nagovoril je goste z besedami:

Gospod predsednik, častiti zbor! Z veseljem sem prevzel ponudeno mi mesto častnega predsednika letošnjega ljubljanskega velesejma. Z zadovoljenjem ga odvarjam kot minister za trgovino in industrijo, ki ima težko in skrbno polno dolžnost, da drži svoje roke nad gospodarsko delavnostjo našega naroda in da se briga za naše težke dneve in trajnejše potrebe in skrb. Ljubljanski velesejem je tudi letos smotra vsega gospodarskega življenja v dravski banovini, smotra celokupne gospodarske delavnosti slovenskega dela našega velikega naroda, smotra pomena naš Slovencev v sestavi velikega jugoslovanskega gospodarstva. Ljubljanski velesejem je torej pomemben v gospodarskem pogledu ne samo za našo ožjo domovino, temveč tudi za veliko našo skupno domovino in očetnjavo Jugoslavijo. Toda v teh težkih časih, ko se majajo sama načela in osnove celokupne

ga gospodarskega življenja ne le nas samih, temveč takorekoč vseh narodov sveta, ko težke gospodarske skrbi težijo ljudstva Evrope in ostalega sveta, ko prevladuje pesimizem v večini narodov; je ta naš ljubljanski velesejem razveseljiv in radosten dokaz našega notranjega delovanja optimizma. Vi, gospod predsednik, ste pravilno opozorili, da v vrsti narodov, ki danes ječijo pod gospodarsko krizo, naš narod ni na najslabšem mestu. Očuvati smo marsikatero dobrino, ki jih drugi niso mogli. Gospoda, res pa je, če bi bilo več zaupanja v nas samih, več poguma, bi bilo bolje kakor je. Zato pa je dvakrat ali trikrat bolj razveseljivo, da se velesejemska uprava tudi letos mi ustrašila, temveč je s pogumom obnovila staro našo ljubljansko ustanovo, ki je že tradicionalna, naš velesejem in s tem pokazala pred vsem našim narodom, pred vso našo državo, da ne obupuje, temveč je polna vere v našo bodočnost. Zato verujem, da bo tudi ta velesejem vzpodbuda in uspešna pobuda k novi gospodarski delavnosti našega naroda in da bo tudi ta velesejem dokazal, kako važno vlogo vrše Slovenci v jugoslovanskem gospodarstvu, vlogi, ki ma zagotoviti našo gospodarsko in tudi kulturno bodočnost v celokupnem našem razvoju. Na drugi strani dokazuje ta velesejem, da smo Slovenci v vsem svojem gospodarskem in kulturnem razvoju najtesneje spojeni z napredkom in razvojem vsega jugoslovanskega naroda. Čestita gospoda! Kot časten predsednik in minister za trgovino in industrijo odvarjam ponudniški velesejem z iskreno željo, da bi kakor predhodniki tudi on rodil najplodnejše in najkoristnejše posledice za slovenski del našega naroda in celokupni naš narod ter milo in drago nam Jugoslavijo.

Za njim je povzel še besedo poljski poslanik minister **dr. Günther-Schwarzbürg**, ki je naglašal potrebo ožjega gospodarskega sodelovanja med Poljaki in Slovenci, nakar se je vršil ogled razstavnih prostorov. Obsežno sejnišče je napolnjeno z razstavo najrazličnejših strok. Razstavljajočih tvrdk je 600, med temi 150 inozemskih. Pozornost vzbujajo: Oficielna razstava poljske republike, posebno bogata je pohištvena razstava, obrtna razstava v paviljonu Zavoda za pospeševanje obrti ZTOI, prenovljeni higienski in tekstilna razstava, razstava perutnine in kuncev, tujsko-prometna ter razstava »Ljubiteljev narave v stanovanju«. Skratka, velesejemska uprava je ponovno dokazala svojo veliko organizatorično sposobnost, katero dejstvo je to pot še posebno poudariti. Zanimanje za velesejem raste z dneva v dan in je pričakovati, da z ozirom na število udeležencev oziroma obiskovalcev ne bo zaostal za prejšnjimi. Priporočamo vsem, da si ga z zanimanjem ogledajo!

Obrtniška razstava na velesejmu

Čeprav je bil razmeroma kratek čas za prireditev razstave domačih obrtniških izdelkov na letošnjem pomladanskem velesejmu, vendar je Zavod za pospeševanje obrti Zbornice TOI svojo odlično zamisel prav posrečeno rešil. V lastnem paviljonu na velesejmskem prostoru je poskrbel s smotno ureditvijo, da so bili izloženi domači ročni izdelki, ki naj predstavijo obiskovalcem velesejma visoko ročno sposobnost, tehnično dovršenost, kvaliteto in solidnost dela našega domačega malega obrtnika. Kdor je obiskal svojevrstno razstavo, ta se je že ob prvem pogledu otreseel vseh dose-danjih predsodkov, nesmiselnega nezaupanja in ignorance, ter je prišel do trdnega prepričanja, da smo zmogni ustvarjati doma, ne le za domačo porabo, ampak tudi za tujo porabo izdelke, ki prav nič ne zaostajajo po svoji solidni izdelavi za tujimi, če celo morda ne prednjačijo. Zastopano je delo mestnega, podeželskega, malega in večjega obrtnika. Prav to vzbuja pestro in živo sliko.

Iz kovinarske stroke omenjamo dokaj težavno stavbo ključavničarsko delo tvrdke Rebek v Ljubljani (del stopnišča iz palače Pokojniškega zavoda). Dalje je Rutar iz Celja razstavil tri lepe puške. Zelo zanimivi so različni erteži in fotografije izdelanih predmetov železnih konstrukcij in strojev. Razstavljani so pa poleg teh del tudi izdelki malega podeželskega kovinarja, ki kažejo kljub svoji primitivnosti iznajdljivost in dovršenost malega podeželskega obrtnika, kateremu je treba posvečati še posebno pozornost. Umetna kovinarska obrt je zastopana po pasarju Hafnerju iz Ljubljane, ki je razstavil stojalo za svetiljko in monštranco. Posebej moramo omeni-

ti izdelke iz tolčenega bakra, ki jih je razstavil kotlarski mojster Smerkolj iz Ljubljane. Razstavil je model in slike znanega leva na palači »Grafike«, dalje v baker tolčene kipe in reliefe. Poleg njega sta še s kotlarsko-kleparškimi izdelki tvrdki Otorepec in Kotlar. Pozabiti ne smemo tehtnice Ivana Rebeke iz Celja.

Lesna stroka nam nudi tako dovršene izdelke, da bi z njimi lahko častno nastopili na vseh mednarodnih razstavah. Tu se kažejo uspehi združenega snovanja in dela umetnika arhitekta ter rokodelca mojstra. Razstavljani so predmeti iz mizarske stroke, ki so jih razstavili Gospodarska mizarska zadruga v Ljubljani, Lamoš in Škafar. Dalje so tu dovršena lesno rezbarska dela in intarizije rezbarja Götzla in mizarskega mojstra Smoleja iz Ljubljane. Našo sodarsko stroko odlično zastopa tvrdka Repič z umetniško izdelanim sodarskim izdelkom.

V oblačilni stroki je pokazal prvovrstna čipkarska dela Zavod za žensko domačo obrt, ki se je pod vodstvom ravnatelja Račiča povzpela na tako višino, da se uspešno kosa z najdovršenejšimi izdelki te stroke tudi na inozemskih tleh.

V zvezi z mizarskimi izdelki bi omenili še tapetniške izdelke tvrdk Sever in Kolbica, dalje dovršene keramične izdelke tvrdke Klemenčič iz Novega mesta. Sredi razstave stoji lep harmonij izdelovalca Trampeja iz Medvoda.

Slaščičarska tvrdka Novotny nas je presenetila s figuralnimi slaščicami (kipec slaščičarja, mlin na veter) in s prvovrstnimi keksi in bonboni. Poleg pa vidimo izdelke medicarskega mojstra Kerbavčiča.

Posebno pozornost vzbujajo izdelki čevljarjskih obrtnikov iz mesta in dežele. Mojster Glač iz Ljubljane je razstavil lep čevljar, poleg pa je podoben, razdrti tovarniški čevljar, ki ima v podplatu papir. Poleg drugih čevljarjskih izdelkov vidimo tu še lepa usnjarska dela tvrdke Polak iz Kamnika, v stranskih dvih prostorih pa umetniško in tehnično dovršene knjigoveške izdelke knjigoveškega mojstra Jožeta Zabhjaka iz Ljubljane ter tvrdke Köhler iz Ljubljane.

Zasluga organizacije te razstave gre predvsem predsedstvu zavoda in pa zborničnemu tajniku g. dr. Pretnarju. Prepričani smo, da bo ta razstava še bolj pospešila tekmovanje med našim obrtništvom. Upravično lahko pričakujemo, da bo prihodnja razstava še bolj pestra. Pri tej priliki pa ne smemo pozabiti omeniti, da je veliko število obrtnikov razstavilo svoje izdelke v lastnih kočah. Posebno bogato je bilo zastopano pohištvo, tapetniški izdelki, zelo pregledna in obsežna je bila razstava izdelkov g. Batjela (»Tribuna«), Kerna iz Kranja in drugih.

Nova uredba o skupnem davku na poslovni promet

Beograd, 12. junija. AA. Na podlagi čl. 1 zakona o skupnem davku na poslovni promet z dne 12. avgusta 1930 in v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo, je predpisal finančni minister uredbu o izpremembah in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet z dne 20. julija 1931.

Po tej uredbi se izpremenijo posamezne postavke tarife, kar je posledica izpremembe zakona o trošarin in zakona o prometu s pšenico v državi. Razen tega so izvršene še neke druge izpremembe tarife na željo zainteresiranih gospodarskih krogov v zvezi z nastalimi izpremembami v splošnih prometnih in gospodarskih razmerah v državi. Tako je na pr. izpremenjena tarifa številka 134 in 137 glede vina in žganja. Po tej izpremembi bodo vsi posredovalci prometa s temi predmeti od 1. aprila 1932 dalje plačevali splošni 1% davek na poslovni promet.

Nadalje so ukinjena določila uredbe o tarifni številki 546, ki so v zvezi s prometom pšenice preko Privilegirane izvozne družbe. Izpremembe ostalih tarifnih številk so bodisi deklaratornega značaja ali pa so v zvezi z izpremembami, ki so jih narekovala sedanje gospodarske in prometne razmere.

Uredba bo stopila v veljavo 15. junija 1932.

Sporazum o izvozu leša

Dunaj, 13. junija. AA. Korbiro poroča: Mednarodna lesna konferenca je bila zaključena s sporazumom, ki so ga podpisali zastopniki Avstrije, Letonske, Poljske, Rumunije in Jugoslavije. Sporazum predvideva omejitve lesnega izvoza.

Pridobivajte našemu listu vedno nove naročnike!

Obrtniki!

Večletno
tovarniško jamstvo!

Važno za Vas je, da veste, da so

DÜRKOPP šivalni stroji

kakor: FLAHŠTEP, CILINDER, LEVOROČNI i. t. d., svetovno priznani najboljši
Zato si pred nakupom oglejte mojo tovarniško zalogo

Ludv. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6

Dobave in licitacije

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave 200 kg prediva, 40 kg motvoza, 250 kg trtne vrvice, 1200 komadov ročajev za kladiiva, 200 komadov toporišč za krampe in sekire in 1500 komadov brezovih metel.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 13. junija t. l. ponudbe glede dobave železa.

Komanda pomorskega arsenala Tivat sprejema do 4. julija t. l. ponudbe glede dobave 2500 komadov sirkovih metel, 500 komadov brezovih metel in 3500 komadov različnih krtač.

Dne 30. junija t. l. se bo vršila pri Upravi III. oddelka Zavoda za izradu vojne odeče v Zagrebu licitacija glede dobave 20.000 komadov desk za postelje.

Prodaja lesa. Kr. direkcija šum v Vinkovcih sprejema do 30. junija t. l. ponudbe glede prodaje lesa.

Oddaja zgradbe treh objektov se bo vršila potom ofertne licitacije dne 11. julija t. l. pri inženjerskem oddelku Komande Savske divizijske oblasti v Zagrebu.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 13. junija t. l. ponudbe glede dobave 20.000 kg pšenične moke.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave 30 komadov cevi; do 23. junija t. l. pa glede dobave električnega materijala, ognjegasnih cevi in motvoza ter glede dobave tiskovin.

Direkcija državne železarnice Vares-Majdan sprejema do 22. junija t. l. ponudbe glede dobave strokovnih časov pisov.

Dne 13. junija t. l. se bo vršila pri Intendanturi Komande osječke divizijske oblasti v Osijeku licitacija glede dobave 23.530 kg petroleja.

Dne 17. junija t. l. se bo vršila pri Komandi 39. pešadijskega polka v Celju licitacija glede dobave živil (testenine, riž, zdrob, fižol, kis, mast, meso, mleko, jajca itd.)

Dne 14. julija t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu licitacija glede dobave železa, kovin, kavčuka, šamota, lesa, stekla, usnja itd.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 13. junija t. l. ponudbe glede dobave 30 m³ prodnega gramozu in 10 m³ prodnega peska, 200 kg masti za mazanje jeklenih vrvi, 20.000 kg pšenične moke, 6600 kg ječmenove kave, 2000 kg riža, 800 kg cikorie, 1000 kg bučnega olja, 800 kg sirove kave, 1000 komadov bukovih toporišč in 1000 kg terpentinovnega mila.

Dne 30. junija t. l. se bo vršila pri Dravski delavnici v Ljubljani ofertna licitacija glede dobave 15 kub. metrov bukovih desk; dne 1. julija t. l. pa glede dobave 15.000 kg nafte, 600 kg cilindrskega olja, 750 kg strojnega olja in 50 kg bencina.

Komanda mornarice Zemun sprejema do 14., 15. in 16. junija t. l. ponudbe glede dobave jedilnega pribora in posode iz porcelana in stekla.

Oddaja del pri popravilu konjušnice in šupe pri Dravskem intendantskem skladišču v Ljubljani se bo vršila potom ofertne licitacije dne 14. junija t. l. pri inženjerskem oddelku Komande Dravske divizijske oblasti v Ljubljani.

Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 30. junija t. l. ponudbe glede dobave 700 kg žičnikov, 100 kg pocinkane bodeče žice, 92 komadov borovih gred, 75 m gorilnih jermenov in 400 m manesmanovih jeklenih cevi.

Dne 18. junija t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu licitacija glede dobave bencina, strojnega olja, plinskega olja, motornega olja, petroleja, cilindrskega olja, motornega bencina itd.; dne 21. junija t. l. pa glede dobave 30.000 kg testenin, 30.000 kg riža, 20.000 kg fižola, 500 kg čaja in 500 kg paprike.

Vršile se bodo naslednje ofertne licitacije: Dne 18. junija t. l. pri ekonomskem oddelku uprave državnih monopolov v Beogradu glede dobave 394 ti-soč kg papirja; dne 23. junija t. l. pa pri komandi pomorskega arsenala v Tivtu glede dobave svedrov.

Prodaja lesa. Direkcija šum kr. Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 24. junija t. l. ponudbe glede prodaje lesa.

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 13. junija t. l. ponudbe glede dobave lesa; do 26. junija t. l. pa glede dobave računskega električnega stroja.

Oddaja krovskih popravil na objektih vojašnice Vojvode Mišića se bo vršila potom ofertne licitacije dne 21. junija t. l. pri inženjerskem oddelku Komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani.

Komanda pomorskega arsenala Tivat sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave 13.000 pol smirkovega platna, 160 škatel paste za čiščenje kovin, 100 kilogramov angleškega kamna za čiščenje kovin, 600 steklenic sidola in 150 kg gostega razbonita; do 17. junija t. l. glede dobave 2500 kg bombažnih krp za čiščenje in 4000 kg bombaža za čiščenje; do 20. junija t. l. glede dobave 1300 kg ricinovega olja, 180 kg olja, 1200 kg strojnega olja, 4000 kg konzistentne masti, 1500 kg kalijevega mila, 75 kg glicerina, 6300 kg petroleja, 8000 kg denaturiranega alkohola.

Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 15. junija t. l. ponudbe glede dobave razpršilcev.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 23. junija t. l. ponudbe glede dobave 20.000 kg pšenične moke.

Dne 17. junija t. l. se bo vršila pri Primorski direkciji pošt in telegrafov v Splitu ofertna licitacija glede dobave kablov in kablovskega materijala.

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave 2000 komadov ovalnih klinceritnih kolotov.

Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 17. junija t. l. ponudbe glede dobave 7500 kg krp za čiščenje.

Komanda pomorskega arsenala Tivat sprejema do 29. junija t. l. ponudbe glede dobave žice, izolatorjev, armatur, železa itd. ter glede dobave platna, gumbov in sukanca.

Vršile se bodo naslednje ofertne licitacije: Dne 30. junija t. l. pri Upravi Zavoda za izradu vojne odeče v Beogradu glede dobave 2720 vojaških kap; dne 7. julija t. l. pa pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave motvoza, platna in vrvi.

Dne 23. junija t. l. se bo vršila pri Intendanturi komande pomorskega arsenala v Tivtu licitacija glede dobave 54.000 kg bakra in medi.

Oddaja zakupa restavracije na postaji Zenica se bo vršila potom ofertne licitacije dne 24. junija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu.

Komanda pomorskega arsenala Tivat sprejema do 22. junija t. l. ponudbe glede dobave brusnih kamnov; do 23. junija t. l. pa glede dobave lesa, žice, izolatorjev, cevi, vijakov, žarnic itd.

Vršile se bodo naslednje ofertne licitacije: Dne 15. junija t. l. pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu glede dobave 12.500 parov čevljev; dne 18. junija t. l. glede dobave čolnov; dne 9. julija t. l. pa glede dobave 3800 ton olja za kurjenje.

Dne 21. junija t. l. se bo vršila pri Komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave živil (testenine, riž, zdrob, olje, krompir, kis, sladkor, čebula, kava, čaj itd.).

Oddaja del pri popravilih konjušnice vojašnice Jelačić v Zagrebu se bo vršila potom ofertne licitacije dne 22. junija t. l. pri inženjerskem oddelku Komande savske divizijske oblasti v Zagrebu.

Oddaja zakupa restavracije na postaji Bjelovar se bo vršila potom ofertne licitacije dne 4. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu.

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. junija t. l. ponudbe glede dobave spiralnih svedrov. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku).

Direkcija državnega rudnika Banja Luka sprejema do 16. junija t. l. ponudbe glede dobave delov za elemente ter glede dobave telefonskega materijala.

Dne 15. junija t. l. se bo vršila pri Intendanturi komande Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluci licitacija glede dobave živil (fižol, zdrob, riž, testenine, olje, mast, kis, sladkor, moka itd.).

Oddaja adaptacijskih del zgradbe vojašnice Kralja Aleksandra I. v Mariboru se bo vršila potom ofertne licitacije dne 30. junija t. l. pri Komandi mesta v Mariboru.

Direkcija državne železarnice Vares-Majdan sprejema do 22. junija t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg motvoza, 10.000 kg železa, 150 kg solne kisline, 100 kg žveplene kisline in brusnih plošč, sprejema do 13. junija t. l. ponudbe glede dobave.

Komanda pomorskega vazduhoplovstva v Divuljah sprejema do 15. junija t. l. ponudbe glede dobave 55 kub. metrov lesa. — Dne 16. junija t. l. se bo vršila pri ekonomskem oddelku Komande mornarice v Zemunu licitacija glede dobave 20.000 kg masti in 60.000 škatel konzerv; dne 17. junija t. l. pa glede dobave 7500 ton briketnega premoga.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.

Iv. BRUNČIČ

stavbni in pohištveni pleskar in ličar. — Izvršuje vsa v to stroko spadajoča dela ter se toplo priporoča cenjenim naročnikom

LJUBLJANA

KOLODVORSKA ULICA 28.

Cene zmerne, delo solidno, posrežba točna. — Telef. 34-76.

LJUBLJANA, Masarykova c. 9 (nasproti carinarnici) prevzema

ŠPEDICIJA TURK

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih pošilk, in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravilnega zaračunavanja carine po njej deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Telefon interurban št. 2157.

PREVAŽANJE

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko vprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi avtomobili po dve-, tri in sedem ton nosilnosti.

Telefon interurban št. 2157.

ZANATSKA BANKA

Kraljevine Jugoslavije a. d.
podružnica Ljubljana

Dunajska cesta št. 31.

Sprejema vloge na kojižice in tekoči račun ter jih obrestuje:

- po 5 % z dnevno razpoložljivostjo vse vloge,
- po 6 % vezane na odpovedne termine, navedene v bančnih vložnih knjižnicah,
- po 6 1/2 % vezane na 3 mesece,
- po 7 % vezane na 6 mesecev.

Rentni davek plača banka iz svojega. Denar se lahko pošilja po položnicah Poštne hranilnice, ki so interesentom brezplačno na razpolago.

KREDITNO DRUŠTVO

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam